

SAMHÄLLS-
VETENSKAPLIGA
FAKULTETEN

You're (Not) On Your Own, Kid

Görandet av fandom bland swifties

Författare: Kelly Roadson
Kandidatuppsats: SOCK10, 15hp
Höstterminen 2023
Handledare: David Wästerfors

Abstrakt

Författare: Kelly Roadson

Titel: You're (Not) On Your Own, Kid: Görandet av fandom bland swifties

Kandidatuppsats: SOCK10, 15hp

Handledare: David Wästerfors

Sociologiska institutionen, Höstterminen 2023

Den här uppsatsen syftar till att undersöka fandomen bland så kallade "swifties", det vill säga Taylor Swift-fans. Taylor Swift är en av världens största artister och är i skrivande stund den mest streamade artisten på musikplattformen Spotify. Uppsatsen har haft som utgångspunkt att undersöka den interna kulturen bland swifties och hur fansen förhåller sig inom subgruppen såväl som till utomstående. Arbetet har utförts i form av en kvalitativ studie baserad på observationer bland swifties på nätet, samt genom asynkrona intervjuer med tre självutnämnda swifties. Materialet har i sin tur sammanställts och analyserats genom en innehållsanalys med socialkonstruktionism som teoretisk utgångspunkt. Med ett socialkonstruktionistiskt perspektiv fann jag att framförallt identifikation och gemensam kunskap får stor betydelse för swifties. Dessa får avsevärd effekt på interaktionerna inom gruppen och blir nödvändiga att förhålla sig till. Mitt arbete argumenterar också för att så kallade parasociala relationer som begrepp inom fandom behöver omvärderas i en samtida kontext, då det blir problematiskt att tala om dessa relationer som ensidiga.

Nyckelord: fandom, Taylor Swift, swifties, parasociala relationer, kändiskultur, socialkonstruktionism

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	1
2	Metod.....	3
2.1	Metodansats.....	3
2.2	Datainsamling och urval.....	3
2.3	Etiska överväganden.....	4
3	Teori.....	7
3.1	Socialkonstruktionism.....	7
3.1.1	Gemensam kunskap.....	7
3.1.2	Institutionalisering.....	8
3.1.3	Primär och sekundär socialisering.....	9
4	Tidigare forskning.....	11
4.1	Parasociala relationer.....	11
5	Analys.....	14
5.1	Swifties som subgrupp.....	14
5.2	Identifikation inom fandom.....	15
5.3	Gemensam kunskap inom fandom.....	21
6	Avslutande diskussion.....	25
7	References.....	27
	Bilaga – Intervjuunderlag.....	29

1 Inledning

Taylor Swift är i skrivande stund det största fenomenet inom popmusiken. Hon har den senaste tiden blivit en av världens största artister med över 100 miljoner lyssnare i månaden på streamingtjänsten Spotify, vilket gör henne till den mest streamade artisten på plattformen (Spotify, 2023). Swifts nya turné, "The Eras Tour", har slagit rekord genom att vara den första turnén någonsin som dragit in över en miljard dollar (Nelson, 2023) – detta trots att turnén inte är avslutad än – och nyligen blev hon utsedd till "Time's Person of the Year" (Lansky, 2023). Det har till och med börjat dyka upp universitetskurser dedikerade till att diskutera Swift och hennes låttexter (se exempelvis Attridge, 2023), såväl som börjat talas om "The Taylor Swift effect" på grund av det ekonomiska uppsving som företag, och ibland även städer, upplevt när Swift närvarat (se exempelvis Salisbury, 2023; Lansky, 2023).

Men vad är det som gör just Taylor Swifts fandom så relevant att undersöka? Taylor Swifts fandom titulerar sig själva som "swifties", ett sätt att markera sig som en fandom specifikt ägnat åt Taylor Swift. Det är en aktiv fandom som engagerar sig i Swifts liv och musikkarriär, och som har sett ett ordentligt uppsving när det kommer till storlek det senaste året, mycket tack vare Swifts stadigt växande popularitet. Swifts fandom har traditionellt sett bestått av unga tjejer, men Swifts artisteri riktar sig inte uteslutande till vare sig unga eller tjejer och på senare år har Swifts musik kommit att uppskattas av en allt bredare målgrupp. Swifts fandom är särskilt aktiva på sociala medier, och inlägg som kretsar kring Swift drar ofta till sig stora mängder aktivitet. Fandom bland swifties är således ett växande fenomen, som allt fler deltar i.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med mitt arbete är att undersöka fandomen bland de självutnämnda så kallade "swifties", det vill säga fans av Taylor Swift. Mitt arbete ämnar åt att undersöka hur swifties gör fandom genom sina interaktioner på sociala medier, eftersom det också är där den större delen av aktivitet inom fandom görs. Genom mitt arbete vill jag bidra till förståelsen om fandom, och diskutera dessa grupper relevans ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv. Fandom viftas lätt bort som något trivialt och irrelevant trots sitt storskaliga omfång (Marcus, 2019). Att bagatellisera fandom bidrar inte till en uttömmande förklaring kring den sociala

effekt som fandom får på individers och grupperns beteende. I vår samtid, speciellt i takt med sociala medier, får fandom en allt större roll i individers liv och deltagande i olika typer av fandoms blir allt vanligare. Med mitt arbete vill jag visa vikten av att förstå fandom för att i sin tur bättre kunna förstå interaktioner och socialt beteende. Mitt arbete syftar därför till att undersöka fandomen bland Taylor Swifts fans genom att utgå ifrån följande frågeställningar:

- Hur ser fan-kulturen ut bland så kallade “swifties”?
- Hur interagerar och förhåller sig “swifties” till andra inom fandomen samt utomstående?

2 Metod

I metodkapitlet diskuteras de metoder som använts för att samla in arbetets empiri. Avsnittet diskuterar den ansats som arbetet bygger på, de överväganden som gjorts och hur materialet har behandlats.

2.1 Metodansats

Mitt arbete bygger på en abduktiv ansats, det vill säga ett slags sammanbindande av empiri och teori (Tavory & Timmermans, 2014, 58). Abduktion är en metod för att utveckla nya teorier utan att fastna i varken teorier eller empiri (Tavory & Timmermans, 2014, 1-2). Med det här sättet att arbeta vill man framförallt komma bortom de teorier som redan existerar, utan att för den delen bli stillastående i empirin. I processen för abduktion rör vi oss ständigt mellan den informationen vår empiri ger oss, och en teoretisk förklaringsmodell. Den skiljer sig således från induktion och deduktion, där den förstnämnda främst fokuserar på empirin och där den sistnämndas fokus är teori (Tavory & Timmermans, 2014, 37). Målet med abduktion blir här att inte pressa sitt material in i en teoretisk mall, men att inte heller för den delen fastna helt i det empiriska materialet. Abduktionen blir således ett arbetssätt som kombinerar både induktiva såväl som deduktiva processer. Mitt arbetes utgångspunkt har således varit att ta hänsyn till de observationer jag gjort i relation till relevanta teoretiska förklaringsmodeller.

2.2 Datainsamling och urval

I mitt arbete har jag valt att utföra observationer och intervjuer på grund av mina frågeställningars kvalitativa natur. Eftersom att mitt syfte främst har varit att undersöka interaktioner inom fandom, ansåg jag dessa metoder som särskilt lämpliga (se exempelvis Jacobsen, 2017, 28). Fandom brukar generellt ha sin aktivitet centrerad på sociala medier och det var således den plattformen som blev min utgångspunkt. Mitt arbete centrerar därför kring observationer i olika swiftie-forum, med fokus på diskussioner i Facebook-grupper och i kommentarsfält på Youtube-videos. Dessa metoder har resulterat i att jag under 10 veckors tid samlat in material från 70 stycken diskussionstrådar, 16 stycken videos och 4 stycken artiklar.

De interaktiva forumen har tillsammans genererat i över 2000 kommentarer, som har analyserats i form av en innehållsanalys (Jacobsen, 2017, 136).

De Facebookgrupper jag har undersökt har varit några av de största grupperna för Taylor Swift-fans på plattformen och har innehållit mellan 120 000 och 140 000 medlemmar vardera, med ett stort antal dagliga inlägg och diskussioner. Aktiviteten i dessa grupper har således varit hög och många av inläggen har tenderat att dra till sig stort intresse, något som genererat i ett rikt material. Jag valde främst dessa forum på grund av dess höga aktivitet, och därför att de publikationer som görs i dessa forum tenderar att producera en omfattande interaktion mellan medlemmarna. I dessa forum har jag fokuserat på att undersöka interaktion i form av vad för typ av diskussioner som förs och vilka responser dessa diskussioner väcker. Jag har också undersökt hur medlemmar förhåller sig, både till varandra och till utomstående, och varit uppmärksam på vilka normer som uppmuntras samt hur man handskas med konflikter inom dessa forum.

På Youtube har jag samlat in material från populära "swiftie-profiler", det vill säga individer inom fandomen som har stora följarrantal och som därav skapar en stor mängd aktivitet bland fansen. Här har jag fokuserat på att undersöka videos om Taylor Swift och swifties, och hur interaktionerna sett ut i kommentarsfälten till dessa videos. I det här fallet kan användare kommentera med ett självvalt namn, och många av deltagarna i dessa kommentarsfält har således möjligheten att vara anonyma (till skillnad från på Facebook där de flesta i grupperna jag observerat verkar använda sina riktiga namn).

För att komplettera mitt material valde jag även att göra kortare intervjuer med tre stycken swifties, för att på så vis kunna ställa mer specifika och detaljerade frågor som uppstod i takt med mina observationer. Eftersom mitt arbete främst varit centrerat runt interaktioner på sociala medier valde jag att utföra asynkrona intervjuer, i det här fallet genom mejl (Göransson, 2019, 135). Detta gjordes dels därför att jag upplevde en frihet i diskussionerna på sociala medier, där åsikter tycktes vädras märkbart ohämmat. Det var en frihet jag ville värna om, och jag befarade att diskussionerna inte skulle bli lika ohämmade om de behövde utföras "face-to-face" istället för genom digitala medier. Arbetets utgångspunkt har också, som sagt, varit centrerad kring interaktioner på nätet och jag ville således även i mina intervjuer hålla mig inom detta media.

2.3 Etiska överväganden

Etik är en viktig aspekt i samtliga studier, men etiska överväganden när det gäller observationer på nätet är inte alltid självklara (se diskussion hos Eldén, 2020, 117-119). All data jag samlat in, bortsett från intervjuerna, har varit material som *till viss del* är offentligt. Som tidigare nämnts ger Youtube, som plattform, personer utrymme att vara anonyma. Det gäller både för de som producerar videos såväl som de som deltar i kommentarsfältet. Allt videomaterial på plattformen är öppet för allmänheten och jag har vid tillfällena valt att även källhänvisa till specifika videos. Kommentarer som jag använt från plattformen har jag dock inte hänvisat till och valt att behandla på liknande sätt som det material jag samlat in från Facebook-grupper.

Samtliga av Facebook-grupperna jag använt mig av i mitt arbete har, trots deras omfattande medlemsavtal, varit grupper som är stängda för allmänheten. För att få tillträde till grupperna måste man ansöka om medlemskap och svara på relevanta frågor. Det är dock här värt att notera att jag sedan tidigare haft ett medlemskap i de grupper jag undersökt, och således inte sökt inträde i rollen som forskare utan som deltagare. Med hänsyn till forskningsetik valde jag att skriva ett inlägg i samtliga av de grupper jag deltagit i för att kort beskriva mina intentioner och min (nya) roll i gruppen som forskare. Tillvägagångssättet är dock inte helt oproblematiskt (se igen diskussionen hos Eldén, 2020, 117-119). Som jag tidigare diskuterat är det väldigt hög aktivitet i dessa grupper, och inlägg begravs snabbt om de inte resulterar i någon större interaktion. Även fast jag valde att vara öppen med min roll, och ingen inom gruppen direkt motsatte sig den, finns det därav troligen medlemmar i gruppen som inte tagit del av den informationen. Jag anser dock att ett etiskt överväganden här har gjorts i linje med rådande forskningsetik, då just hänsyn tagits till det höga trycket i dessa grupper (se diskussion hos Göransson, 2019, 49). Inlägg och diskussioner är, som nämnt, tillgängliga under väldigt kort tid och trots sökfunktioner inom grupperna krävs – av egen erfarenhet – stora ansträngningar för att försöka gräva fram specifikt material igen. Det går således att argumentera här för att materialet som jag samlat in från Facebook-grupperna är material som är svårt, i vissa fall omöjligt, att försöka gräva upp igen. Jag har således valt att på grund av detta hantera mitt observationsmaterial på liknande sätt som vid observationer på offentlig plats (se Eldén, 2020, 94), då jag anser materialet svårtillgängligt för individer inom gruppen såväl som för utomstående.

Gällande det material som samlats in i form av intervjuer så har samtliga av deltagarna underrättats om att materialet anonymiseras och att deras deltagande därför förblir anonymt. Eftersom att intervjuerna skedde asynkront över mejl, så har jag inte transkriberat dessa utan enbart kodat dessa utifrån teman – däremot har materialet som sagt anonymiserats. För att nå

ut till relevanta intervjupersoner valde jag att annonsera om detta digitalt, där jag kort beskrev studien jag skulle genomföra och tillvägagångssättet. Genom digital annonsering fick jag kontakt med personer som visade intresse kring ämnet och som var öppna för att delta, ett slags självurval (Jacobsen, 2017, 196).

3 Teori

I teorikapitlet kommer relevant sociologisk teori att diskuteras och centrala begrepp för teorin kommer att belysas för att sen sättas i en social kontext i analysdelen.

3.1 Socialkonstruktionism

Mitt arbete utgår ifrån Berger and Luckmanns (1991) bok kring socialkonstruktionism, en teori som tar utgångspunkt i att verkligheten är socialt konstruerad (Ibid., 13). Detta innebär att verkligheten skapas i en social kontext i kontakt med andra människor, det vill säga genom en *intersubjektiv* värld som vi delar och skapar tillsammans med andra (Ibid., 37). I den här intersubjektiva världen så skapas institutioner, vår identitet och vårt sociala liv i kontakt med vår omgivning, och dessa formas således utifrån den kulturella och sociala kontexten vi befinner oss i (Ibid., 66). Inom socialkonstruktionism blir därför identiteten såväl som världen som individen deltar i socialt producerad, och kan därför inte förstås utan att sättas i relation till den här sociala kontexten (Ibid., 68). Världen vi lever i blir därför en ständigt pågående produkt av människan genom interaktion, och existerar i princip bara som en produkt av just mänsklig aktivitet. Vår sociala kontext existerar således enbart i takt med att vi deltar i den och reproducerar den (Ibid., 70).

3.1.1 Gemensam kunskap

I en intersubjektiv värld så blir kunskap något vi skapar, utvecklar och överför i en social kontext, och den blir således relativ för olika samhällen och sociala kontexter (Ibid., 15). Den här gemensamma kunskapen internaliseras däremot som objektiv genom vår socialisering, särskilt när den förs vidare genom generationer. Den upplevs därför som något utanför oss själva (Ibid., 83-84). Den kan också förstärkas genom symboliska objekt och ritualer, vars roll är att legitimera och intensifiera individens relation till den gemensamma kunskapen (Ibid., 88). Genom den socialt producerade, och reproducerade, kunskapen förhåller vi oss alltså till världen vi lever i. Det sociala livet och hur vi interagerar blir beroende av den här gemensamma kunskapen och den agerar som vår referensram för att förstå oss själva och vår plats i den sociala kontexten (Ibid., 56). Den gemensamma kunskapen tas för givet som

“självkla” inom gruppen och ses som en “naturlig” del av den sociala kontexten vi lever i (Ibid., 58). Poängen här är att *vad* den gemensamma kunskapen är, skiljer sig åt i olika sociala kontexter, till exempel mellan samhällen, kulturer och grupper eftersom den distribueras utifrån relevans (Ibid., 59-60). Kunskap som är relevant för en viss grupp eller ett visst samhälle kan således vara irrelevant för ett annat.

3.1.2 Institutionalisering

Vi konstruerar således världen vi lever i genom interaktioner med andra människor, vilket ligger till grund för en gemensam kunskap. I dessa interaktioner skapas också *typifieringar*, som hjälper oss att försöka förutsäga den andre personens beteende (Ibid., 74). Typifieringar innebär i det här fallet att jag tolkar människors egenskaper och beteenden som delar av en typifiering och att detta i sin tur blir avgörande för hur jag interagerar med personen (Ibid., 46-47). Med andra ord, om en person tillhör en viss grupp kommer jag därmed tolka personens beteenden och handlingar i relation till *typifieringen* av den gruppen (Ibid., 46). Typifieringar produceras och reproduceras således i våra dagliga interaktioner. Dessa typifieringar av beteenden är i sin tur det som ligger till grund för institutionell ordning, eftersom att det här sker ett sammankopplande mellan olika typer av grupper och deras handlingar (Ibid., 89). Det handlar här om hur grupper, och därav individers, förväntade beteende produceras och reproduceras i den sociala kontexten genom typifieringar, vilket i sin tur skapar grunden för institutionell ordning. För att kunna utföra de beteenden som förväntas av vår sociala position behöver vi också besitta den relevanta kunskapen för vår specifika roll, kunskap som vi i sin tur internaliserar (Ibid., 104-107). Vår identitet, och vår roll, bekräftas och legitimeras alltså genom interaktion med vår omgivning, vilket blir nödvändigt för att vi ska kunna identifiera oss med vår sociala position (Ibid., 118).

Detta deltagande i produktionen och reproduktionen av den sociala kontexten, och därav den institutionella ordningen, leder därmed till att vi också identifierar oss med den (Ibid., 90). Beteenden som genereras i den här processen blir "naturliga" för oss. Med andra ord, våra interaktioner blir en del av en social kontext, där vi förväntas bete oss på ett särskilt vis, något vi i sin tur kommer att identifiera oss med genom vårt deltagande. Vi ser därmed i den här processen att individen kommer till att förhålla sig till, och identifiera sig med, sin sociala roll som upplevs som något objektivt och “utanför” individen själv (Ibid., 108). Den här processen till institutionell ordning upplevs därför av deltagarna som en *objektiv* verklighet

där rollerna vi tillskrivs uppfattas som oundvikliga (Ibid., 77). Institutionerna som här uppstår “... are experienced as existing over and beyond the individuals who ‘happen to’ embody them at the moment” (Ibid., 76). Att delta i en institution innebär således att acceptera den gemensamma kunskapen för institutionen, vilket i sin tur också gör oss mottagliga för social kontroll (Ibid., 88; Ibid., 73).

När institutioner har etablerats krävs också en fortsatt legitimering av dessa institutioner (Ibid., 79). Vi behöver uppleva att dessa institutioner fyller en logisk funktion, varför ska vi annars fortsätta delta i dem? Institutioner behöver således kännas meningsfulla för oss, samtidigt som de också behöver förhålla sig till den gemensamma kunskapen och de etablerade systemen vi använder oss av för att förklara världen vi lever i (Ibid., 114). Institutioner behöver därför vara en del av en större förklaringsmodell och kunna kopplas samman med andra institutioner för att legitimering ska bli möjligt (Ibid., 81). Vi kan sätta det i en samtida kontext genom att säga att institutioner behöver stämma överens med de teorier och modeller vi har skapat för verkligheten vi lever i. Det finns således en referensram genom den gemensamma kunskapen som institutioner behöver förhålla sig till – det blir till exempel svårt för en institution i vår samtid att *helt* förkasta vetenskap, eftersom den då inte håller sig inom den existerande referensramen vi skapat för vår verklighet.

Legitimering av institutioner blir alltså ett försök till att förklara och rättfärdiga institutionens funktion, genom att relatera dessa till en större världsbild och till den gemensamma kunskap som i sin tur är socialt konstruerad (Ibid., 111-114).

3.1.3 Primär och sekundär socialisering

Berger och Luckmann skiljer på *primär* och *sekundär* socialisering. Primär socialisering kan beskrivas som den socialisering som sker i barndomen, och är den socialisering som har som mest påverkan på oss (Ibid., 150). Här sker vår första internalisering av världen runtom oss, och detta görs med hjälp av signifikanta personer som till exempel vår familj eller våra vårdnadshavare (Ibid., 157). Det är således genom dessa signifikanta personer som vi socialiseras in i samhället, och det är genom dessa som samhället runt om oss och dess struktur legitimeras (Ibid., 171). Socialiseringen i det här skedet sker genom upprepad kommunikation tills dess att vi internaliserat den sociala strukturen (Ibid., 172). Den primära socialiseringen ses som ett "oundvikligt" steg in i samhället och vi möter starkt motstånd om vi skulle försöka avvika från den (Ibid., 167-168). Det kan vara värt att här att ha i åtanke att

socialiseringen aldrig blir "färdig", inte ens i den primära socialiseringen – de institutioner och sociala strukturer som vi internaliserar måste fortsätta legitimeras i den sociala kontexten (Ibid., 167).

Den primära socialiseringen ligger i sin tur till grund för den sekundära socialiseringen, som istället refererar till den socialisering som sker senare i livet, där vi tar vår primära socialisering in i nya sociala kontexter (Ibid., 150). I moderna samhällen gör den komplexa arbetsdelningen att kunskap och roller blir differentierade och socialt distribuerade, något som leder till så kallade subgrupper (Ibid., 94-95; Ibid., 102). Den sekundära socialiseringens fokus är, till skillnad från primär socialisering, just bland dessa subgrupper där kunskapen är distribuerad efter relevans (Ibid., 158). Här finns ett komplext system av differentierade sociala kontexter som öppnar upp för mer individualism och större anonymitet, och det är även här lättare att bryta mot de konventioner som dessa subgrupper satt upp (Ibid., 162).

Det går att se den sekundära socialiseringen som olika institutioner för alla tänkbara former av individualism och identitet, och om vi här avviker från en subgrupp så kan vi söka oss till en annan (Ibid., 192). Detta innebär dock att dessa subgrupper kan ha ett större behov av att producera identifikation med gruppen för sina medlemmar, på ett sätt som kommer mer "naturligt" i den primära socialiseringen. Detta kan göras genom aktiviteter och ritualer för att stärka individens band till gruppen, så att gruppen ska upplevas som signifikant för medlemmarna och kunna konkurrera mot andra subgrupper (Ibid., 164-165). Den sekundära socialiseringen måste dock alltid relateras till den primära socialiseringen, det vill säga den sekundära socialiseringen behöver till viss del följa det system som vi internaliserar i den primära socialiseringen (Ibid., 151; Ibid., 160). Precis som institutioner behöver förhålla sig till den gemensamma kunskapen behöver också vår socialisering göra det, och den behöver här legitimeras på samma sätt som den institutionella ordningen. Även i socialisering kan legitimeringen upprätthållas genom ritualer och materiella symboler (Ibid., 158).

4 Tidigare forskning

I kapitlet om tidigare forskning kommer den centrala forskningen som gjorts kring fandom redovisas för att ge läsaren en bakgrund till de väsentliga antaganden och utgångspunkterna som legat till grund för studier i ämnet.

4.1 Parasociala relationer

När det gäller tidigare forskning kring fandom och kändisskap är det framförallt diskussionen kring parasociala relationer som hamnar i centrum. I *Defining Parasocial Relationship Experiences* (2023) ger David Giles oss en tydlig bild av vad parasociala relationer innebär. Giles (2023) diskuterar att det tidigare funnits en “tydlig gränsdragning” mellan kändisar och fans, där fans ytterst sällan fick tillgång till den “inre världen” hos kändisar mer än i små, och oftast kontrollerade, doser. Det har alltså traditionellt sett funnits en starkare avgränsning mellan kändisars och fans “världar”, en gränsdragning som tidigare varit svår att korsa. Det är först och främst i den här kontexten som “parasociala relationer” myntades, med syfte att beskriva fans som kom att skapa en stark anknytning till kändisar trots denna starka separation mellan kändisar och deras fans (Giles, 2023). Ellis Cashmore förklarar det till exempel på följande vis:

The 1950s was the decade of growth for television: at the start, few households had a tv; by the end over 90 percent of households in the USA and 70 percent in the UK had at least one set. Viewers were forming unusual attachments. They were developing “friendships” with television characters/.../ They also “hated” some of them. Familiarity led to a sense of intimacy.

(Cashmore, 2006, 39).

I vår samtid ser vi däremot en allt större uppluckring mellan det privata och offentliga, särskilt i takt med användandet av sociala medier (se Gabriel *et al.*, 2023). Vi är ständigt ett klick bort från att veta vad våra favoritkändisar har för sig, vem de umgås med (och inte umgås med), och vilka problem de går igenom. Det går således här att hävda att vi därför står närmre kändisar än någonsin förr. Kändisars vardagsliv har blivit en del av vårt eget vardagsliv

(Marshall, 2014, XII; Cashmore, 2006, 8, 50). Gränsen mellan kändis och fan har således i modern tid blivit allt mindre tydlig (Giles, 2023). Vi kan till exempel se kändisar interagera med sina fans på sociala medier som *X* (tidigare *Twitter*) och *Instagram* genom att till exempel tala direkt till sin publik, delta i streamade videosamtal och svara på sina fans "tweets" (Giles, 2023). Det öppnar upp för en mer direkt kommunikation mellan kändisar och fans, jämfört med tidigare då kändisar främst kunde kommunicera med sina fans genom intervjuer i tidningar och dylikt. Mellanhanden mellan kändisar och fans har således sakta luckrats upp allt mer och kändisar har på så vis blivit allt mer tillgängliga för allmänheten (Giles, 2023). Nyttjandet av sociala medier har således fått en stor påverkan för parasociala relationer, och det går på sätt och vis att argumentera för att parasociala relationer framförallt uppstår genom mediekonsumtion (Scherer *et al.*, 2021).

Men Giles är noggrann med att förtydliga att parasociala relationer inte enbart är en produkt av massmedier. Vår tendens att kunna relatera till kändisar och framstående profiler är inte ett modernt fenomen (se exempelvis Giles, 2023; Marcus, 2019, 194-195). Parasociala relationer är för Giles, och för majoriteten av forskningen på ämnet, *ensidiga* relationer som uppstår och upprätthålls enbart från fansens sida (Giles, 2023). Det är främst detta som skiljer parasociala relationer från andra typer av relationer. Vad som dock blir viktigt att belysa här är att parasociala relationer inte markant borde särskiljas från övriga relationer i vårt vardagliga liv. Parasociala relationer kan tvärtom på flera punkter likna hur vi formar våra andra relationer (Giles, 2023; Scherer *et al.*, 2021). En utgångspunkt för parasociala relationer är till exempel identifiering, eftersom att vi genom identifikation kan känna empati och närhet med kändisar (Centeno, 2016). Detta sker genom att vi till exempel blir fans av kändisar som besitter, eller som vi i varje fall *upplever* besitter, egenskaper och förmågor som vi själva vill uppnå eller efterlikna (Scherer *et al.*, 2021). Det kan också handla om att vi identifierar oss med kändisar som stämmer överens med vår sociala identitet och position, alltså kändisar vars bakgrund och kapital stämmer överens med vårt eget (se exempelvis Centeno, 2016).

Vi har således en tendens att bli fans av kändisar som vi själva vill bli mer som, eller vars värderingar och åsikter vi identifierar oss med (se exempelvis Gabriel *et al.*, 2023). Identifikation kan därför också bli en fråga om representation. Sharon Marcus (2019, 49) diskuterar till exempel hur kändisar kan agera som förebilder för sina fans, där till exempel kvinnor kan inspireras till mer självständighet om de ser upp till kvinnliga kändisar som utstrålar detta. Identifikation kan alltså göra att vi formar relationer med kändisar, på sätt som inte alltid skiljer sig särskilt mycket från hur vi formar våra andra relationer. Stever (2010)

menar till exempel att den anknytning vi upplever till kändisar är en del av utvecklingen för vår identitet och vårt sociala liv.

I tidigare forskning kring fandom ser vi också en utgångspunkt i patologi. Det är framförallt *erotomani* som här lyfts fram, det vill säga ett sjukdomstillstånd med vanföreställningar där människor kan uppleva sig själva ha en nära, ofta romantisk, relation med någon som de inte känner eller har träffat (Egidius, 2008). Ett vanligt exempel som här lyfts är just tillfällena då fans har gått till extrema längder och stalkat, hotat och skadat objektet för sina känslor, som vanligtvis är kändisar. Giles, tillsammans med fler forskare, lyfter här en viktig poäng om hur de parasociala relationer som leder till skadliga beteenden – i form av till exempel stalking, våld och hot – främst går att hänvisa till *individuell* patologi snarare än att fandom i sig själv skulle vara skadligt (Giles, 2023; Scherer *et al.*, 2021). Marcus lyfter en liknande poäng, där hon argumenterar att “Most fans are tranquil daydreamers, not aggressive stalkers, happier to commune with representations of their favorite stars than to pursue them in real life.” (Marcus, 2019, 95).

Slutligen sammankopplas ofta fandom med konsumtion i tidigare forskning. Dave de Guzman Centeno tar till exempel upp i sin studie hur kändisars produkt-rekommendationer och uppmuntran får effekt på fansens egen konsumtion (Centeno, 2016). Här blir vår konsumtion ett uttryck för vår egen smak och vår sociala position. Cashmore lyfter en liknande poäng när han diskuterar hur vi genom konsumtion försöker efterlikna kändisar (Cashmore, 2006, 13). Marshall lyfter däremot en annan poäng, det vill säga hur kändisen själv agerar som produkt med syfte att (re)producera kultur (Marshall, 2014, 47). Kändisar kan här agera som produkt i form av att sälja sin personlighet eller persona, ett fenomen som i modern tid blir högst relevant när vi sätter det i en kontext med så kallade realitystjärnor, streamers eller andra typer av kändisar som använder sin personlighet som produkt (Marshall, 2014, XXXVI). Kändisar kan också säljas som symboler för olika typer av grupper och subgrupper, och konsumtionen av kändisen blir på så vis en förlängning av individen och dennes identitet (Marshall, 2014, 58; 65). Marshall menar således att mycket av kultur, och i förlängningen fandom, görs genom konsumtion (Marshall, 2014, 46).

5 Analys

I analyskapitlet kommer det insamlade materialet från observationer och intervjuer diskuteras i relation till teori och tidigare forskning. Kapitlet utgår ifrån de begrepp och resonemang som presenterats i teoriavsnittet och sätts i en sociologisk kontext med bakgrund i tidigare nämnda frågeställningar.

5.1 Swifties som subgrupp

Swifties går att diskutera som en form av subgrupp och blir i socialkonstruktionismen framförallt en del av den *sekundära* socialiseringen (Berger och Luckmann, 1991, 150). Som en form av sekundär socialisering blir fandom i det här fallet en förlängning av det moderna kapitalistiska systemet, och blir därför starkt sammanflätat med sociala medier, konsumtion och individualism. Kändiskultur och mediekultur, institutioner som internaliseras i den primära socialiseringen, ligger också till grund för skapandet av fandoms generellt – de verkar som en nödvändighet för existensen av fandom på global nivå. Vi ser således att swifties som subgrupp starkt förhåller sig inom det institutionella system som den primära socialiseringen ligger till grund för (Ibid., 151; Ibid., 160). Ett deltagande i fandomen blir således i linje med värderingar och system som etablerats redan under den primära socialiseringen, något som också hjälper till att legitimera subgruppen (Ibid., 81).

Med andra ord, swifties som subgrupp produceras i relation till större sociala system som redan blivit socialt legitima. Swifties spenderar till exempel tid på att konsumera media relaterat till Swift och fandomen, köpa merch, skapa så kallade *memes* kopplade till Swift och att gå på Swifts konserter. Som fandom har swifties överlag en hög aktivitet på sociala medier. Dessa sätt att interagera blir en förlängning av den institutionella ordningen vi lever i och sätten som swifties interagerar med varandra tar främst utgångspunkt i legitima medier. Om man som fan inte är aktiv på sociala medier, blir det också svårt att interagera med andra fans och hålla sig uppdaterad kring de nyheter och teorier som ses som relevanta för fandomen. Ett aktivt deltagande inom fandom kräver således att individen förhåller sig till det institutionaliserade system som förutsätts. I den sekundära socialiseringen uppstår, som sagt, också större differentieringar än i den primära socialiseringen (Ibid., 94-95; Ibid., 102).

Swifties som subgrupp ställs därav också mot andra subgrupper, något vi återkommer till senare i analysen.

5.2 Identifikation inom fandom

Vi kan börja med att diskutera den koppling mellan subgrupper och identifikation som fandomen här vittnar om, där man genom valet av subgrupp också ger uttryck för sin egen identitet (se diskussion hos Marshall, 2014, 65; Giles, 2023). Som vi tidigare har diskuterat så utgår socialkonstruktionismen från att vår identitet skapas i en intersubjektiv värld i relation till andra människor (Berger och Luckmann, 1991, 66). Detta blir relevant för vår analys eftersom att Swift och hennes musik har fått en symbolisk signifikans för feminism och “empowerment”, bland annat genom hennes aktiva inflytande inom musikbranschen och hennes uppmuntrande budskap till sina fans. Swift ses till exempel inom fandomen som en bra person och en god förebild, och i ett diskussionsforum beskrivs Swift som “one of the classiest celebrities. She has never taken nudes, done drugs, stumbled out of bars drunk, sworn or been rude to anyone”. Det lyfts också frekvent inom fandomen hur hårt Swift arbetar, något som beundras bland flera swifties. Swift blir inom fandomen en symbol för vissa feministiska värdegrunder, som också går att återfinna i hennes låttexter. En intervjuperson diskuterar det på följande vis:

[They are] asking about when she will get married because her “internal clock is ticking”, without knowing if she wants any of that or even listening to her music - like Lavender Haze lyrics “the 1950s shit they want from me”

Här diskuterar alltså intervjupersonen hur Swift själv sätter sig emot de förväntningar som media, och i somliga fall hennes fans, riktar mot henne som kvinna. Swift har bland annat fått mycket kritik genom sin karriär för sitt “aktiva dejtande”, något som är väl känt inom hennes fandom. Swifties kan här, genom sin fandom och stöttning av Swift, visa sitt ställningstagande mot den här typen av kritik, som främst riktas mot kvinnliga kändisar och fandoms (se exempelvis diskussion hos Marcus, 2019, 173). Identiteten som swiftie och som del av ett fandom existerar här således i en mer komplex social kontext och i relation till de

typifieringar som råder för swifties som grupp (se Berger och Luckmann, 1991, 46-47).
Samma intervjuperson fortsätter:

I think many people judge Taylor Swift and Swifties based on sexism and misogyny. The common critique of her is that “she just sings about her MANY boyfriends”, as if dating is unusual or unethical. She is simply seen as “girly”, which is bad in a patriarchal society. Therefore, many girls look down on swifties as well, because they don’t want to be “like other girls”. This perspective is just harmful to everyone /.../ I also find myself judging how other peoples’ reactions to me being a fan and to Taylor Swift in general as a sign of their character. For example, if they think it is childlike or say something like “don’t she just sing about her many exes?”, it tells me a lot about their views of women and ‘girly things’.

Liknande tankar kan vi se hos en annan intervjuperson, som lyfter att hon i början inte “vågade” erkänna sig själv som swiftie:

Jag hade lyssnat på henne till och från sedan Fearless kom, hade några låtar jag gillade från varje album men ”vågade” inte riktigt erkänna mig som en swiftie. När Reputation kom lyssnade jag mycket som guilty pleasure. När Lover kom lyssnade jag mer och mer och planerade att gå på Lover-fest i Oslo. När folklore kom insåg jag att hennes musik fick mig att må riktigt bra, var en stor tröst och att många av hennes texter bara ”made sense to me”. Sen kom evermore och jag var helt fast. När Midnights kom lyssnade jag och min tjej konstant på albumet i flera veckor och då började jag identifiera mig som just swiftie.

Vi ser således här hur identifikationen med att vara en swiftie också sammanfaller med vissa värderingar – värderingar som inte nödvändigtvis förespråkas av andra grupper eller subgrupper. Vi kan därför se hur subgrupper, eller i det här fallet fandoms, också ställs mot varandra (Ibid., 89). Som vi tidigare varit inne på blir subgrupper och fandoms ett uttryck för identitet såväl som värderingar, och här tenderar det att uppstå konflikter mellan subgrupper

som ger uttryck för olika identiteter och typifieringar. Socialkonstruktionismen lyfter som sagt att kunskap blir differentierat mellan olika grupper utifrån relevans, vilket i sin tur resulterar i konflikter mellan dessa subgruppers intressen och värderingar (Berger och Luckmann, 1991, 15).

När det gäller swifties kan vi se att en av de fejder som har blivit mest central för fandomen är den mot Kanye West-fans, en fejd som uppstod runt VMA 2009 och vars konsekvenser också varit ett centralt tema i Swifts låtskrivande. Swift har både genom sin musik och i intervjuer berättat sin sida av kontroversen och här tycks swifties uppleva en plikt eller skyldighet att försvara Taylor Swift mot utomstående, till exempel mot andra subgrupper.. Ett fan skriver till exempel "Kanye drops his album tomorrow. Let's stream Taylor all day to keep him off the charts!". Ett annat fan skriver "Oh yeah, he underestimated the power of Swifties. Bad move, Dude.". Konflikter som Swift varit inblandad i blir också personliga för individerna som deltar i hennes fandom. Vi kan till exempel se liknande beteende i hur fandomen uppmuntrat till att inte streama Swifts tidigare album, som numera ägs av Scooter Braun och som Swift offentligt uttryckt sig ha en dålig relation med. De swifties som valt att fortsätta lyssna på de gamla albumen har också fått kritik av andra swifties, vilket vittnar om försök till social kontroll inom fandomen när någon går emot subgruppens upplevda typifieringar. Ett citat från en fan-grupp på Facebook kan göra detta tydligare:

in all honesty, going back to the originals means slighting her new works or efforts to COMPLETELY own her music. there's a reason why she only licenses Taylor's Versions for commercials and other public use. why can't we be satisfied? she's been working so hard these past three years, feeding us like a mother. she literally showed her appreciation for our support thrice this month, but some of you responded by pushing up the sales chart positions of OG 1989 after the TV [Taylor's Version] was released. it's disrespectful, imho.

Bojkottning blir här ett sätt att visa lojalitet till Taylor Swift, något vi också ser genom hur swifties uppmuntrat till bojkottning av medier, artister och företag som uttryckt kritik mot Swift. Det här skedde till exempel när en serie hos HBO Max riktade negativ kritik mot Swift, en kritik som fandomen ansåg vara illegitim. Fandomen agerar här som en förlängning av

identifikationen med Swift själv och de personer som Swift hamnat i konflikt med blir som sagt också personer som swifties själva tar aktiv ställning mot. Lojalitet blir således en central del inom fandomen, och ett fan visar sin lojalitet genom att skriva: "If Taylor has a million fans, I'm one of them. If Taylor has 5 fans, I'm one of them. If Taylor has 1 fan, I'm the one. If Taylor has no fans, I'm no longer alive. If the world is against Taylor, I'm against the world. Till my last breath, I'll support Taylor". Fandoms kommer således till att representera olika intressen och värderingar som i sin tur behöver beskyddas från utomstående, en konsekvens av differentierad kunskap (se Berger och Luckmann, 1991, 15).

Den här lojaliteten bland swifties ser vi som sagt främst genom att man på olika sätt försöker "skydda" Swift från kritik. En swiftie skriver: "It gets so exhausting sticking up for ourselves but I'll always be in our corner.". Swift har som sagt själv varit rättfram om den kritik hon har fått. Hon har bland annat i tacktal och intervjuer, såväl som i sin musik, kritiserat synen på kvinnor inom branschen – något som generellt verkar resonera med hennes fandom. Här tycks de värderingar som Taylor Swift förespråkar, eller åtminstone kommer att symbolisera, i sin tur också uppmuntras bland swifties. Fandomen blir här ett sätt att i en intersubjektiv värld producera och reproducera särskilda värderingar. Ett fan riktar till exempel följande kritik i en diskussionstråd: "If Taylor Swift teaches anything, it's about sisterhood and kindness and this post really doesn't reflect these values". Fandomen kan alltså få en socialiserande effekt när det kommer till medlemmarnas beteenden och värderingar. Det blir svårt här att rikta sambandet åt ett särskilt håll – är det människor med särskilda värderingar som söker sig till detta fandom, eller formas värderingarna genom deltagande i fandomen? En rimlig slutsats blir att de båda får relevans, det vill säga att de inte utesluter varandra. Fandomen bland swifties har ju, som tidigare nämnts, traditionellt sett bestått av majoriteten unga tjejer. Värderingar som förespråkar en feministisk värdegrund och ett upplyftande av tjejer, kan ju således tilltala just den här målgruppen. Men som vi diskuterat ovan är det också värderingar som *uppmuntras* inom fandomen, och för swifties blir det således relevant att förhålla sig till dessa värderingar, vare sig de själva håller med om dem eller inte. Den socialt konstruerade kontexten som fans deltar i blir på så vis producerande såväl som reproducerande gällande värderingar och identitet.

Vi har alltså diskuterat att värderingar inom fandomen produceras och reproduceras av Swift såväl som av fansen själva. Vad är det då som bidrar till just identifikationen inom fandomen? Här blir det framförallt relevant att lyfta Swifts eget bidragande till identifikationen. Majoriteten av Swifts fans lyfter en identifikation med Swifts utelämnade låttexter. Swift är inte rädd för att skriva öppet om sina personliga upplevelser och relationer,

något som bidrar till att hennes fans upplever att de känner henne på riktigt. “We all love her for what she's known for. Her amazing songwriting, music, vocals, performances, originality and many many more but we the swifties carry that name because we also love who she is.”, skriver ett fan i en diskussionstråd. Ett annat fan instämmer: “I think this is why we love her because today when all celebrities pretend to be effortlessly perfect, she shows her genuine self”. En av mina intervjupersoner uttrycker sig också på liknande sätt: “It feels like you have a relationship with her, even though she doesn't know you”. Detta är i linje med tidigare forskning kring parasociala relationer och identifikation, där en av utgångspunkterna för parasociala relationer just blir att vi formar dessa relationer med kändisar som vi identifierar oss med och som vi sympatiserar med. Här kommer alltså fans inte bara till att identifiera sig med de värderingar som Swift tycks representera, utan också med Swift som person. Den här identifikationen visar swifties ibland också utåt, genom att till exempel som fan bära Swifts karakteristiska röda läppar på Swift-evenemang (se exempelvis Magnusson, 2023).

Identifikationen med Swift är också något som delvis kan komma till att förstärkas genom den gemensamma kunskapen bland swifties. Inom fandomen cirkulerar nämligen en hel del personlig kunskap om Swift och hennes privatliv, till den grad att ett fan uttrycker sig på följande vis: “You said, ‘I hope she’s doing better’. Are you not a Swiftie? Because if you were you would know how she is doing.”. Swift är också känd för att lämna “ledtrådar” om sitt privatliv till sina fans i form av pussel och så kallade “easter eggs”. Dessa ledtrådar kan vara kopplade till allt från låttexter, till kläder, till kryptiska meddelanden på sociala medier. Konspiratoriska teorier har därför blivit en stor del av fandomen bland swifties, där man försöker förutsäga nästa steg i Swifts karriär samtidigt som man dechiffrerar hennes låttexter. En av mina intervjupersoner uttrycker det på följande vis:

Jag tycker verkligen om alla teorier och hur uppmärksamma swifties är på detaljer, ledtrådar och just easter eggs som tidigare nämnt. Det är roligt att sätta sig in i allt detta och spekulera om kommande släpp, och sedan fira när det stämmer eller skratta tillsammans när det visar sig vara helt fel för att sen börja spekulera på nytt.

Ett aktivt deltagande i dessa teorier genom att nysta i Swifts karriär har blivit ett karaktärsdrag för fandomen. Swift har i princip sedan starten av sin karriär lämnat dessa ledtrådar till sina fans, vilket hjälper fansen att försöka lista ut vem en låt handlar om, när hon planerar att

släppa nästa album och dylikt. Här tycks vi dock gå bortom den traditionella tolkningen av parasociala relationer. Swift har till exempel själv uttalat sig om detta drag bland sina fans: “I’ve trained them to be that way.” (Suskind, 2019). Det här skapar sannolikt en känsla av samförståelse hos fansen, som att Swift *faktiskt* bjuder in dem in i hennes liv, vilket hon på sätt och vis gör.

Med en sådan uppmuntran till spekulationer kring och deltagande i hennes privatliv uppstår också en del problem med potentiella gränsdragningar inom fandomen. Många inom fandomen håller sig uppdaterade med vem Swift umgås med, vem hon dejtar och vilka offentliga platser som hon besöker – och har även starka åsikter om dessa. En swiftie diskuterar till exempel kritiskt en av Swifts nya bekantskaper: “Just hoping Taylor realized she can be a ‘fun’ friend but not a real friend. I don’t doubt that Brittany wouldn’t blab Taylor’s business all over the place if given the chance.” Ett annat fan skriver: “We can only hope she gets pregnant soon. Imagine Taylor with a baby bump!”. Här ser vi en fortsatt identifikation inom fandomen, bland annat i form av hur swifties diskuterar de personer som Swift dejtar. När Swift valt att dejta personer som, enligt fansen själva, besitter värderingar som inte går i linje med de värderingar som Swift representerar, har hon också fått stark kritik för detta. Detta tros till exempel ha varit fallet med Matty Healy, där swifties generellt uttryckte ett stort missnöje kring deras bekantskap. Vi kan se en liknande diskurs när Swift dejtade Joe Alwyn. En swiftie skriver till exempel i en fan-grupp:

With Joe she spent 7 years trying to keep everything so private between them because Joe was so shy and weird about not wanting to be seen with her but now she has a man who celebrates her, not tolerates her. I love that for her.

En annan swiftie uttrycker liknande tankar:

I despised Joe and thought she never seemed truly happy with him, her eyes didn’t shine as bright, he dulled her light /.../ but I am 1000% on the Trav Train. I don’t even care how public or private they decide to be, but her light is back! Her eyes are sparkling and her smile is SO genuine and I only want the best for our girl

Fandomen har således kommit till att spekulera och ha åsikter om Swifts privatliv, som klart sträcker sig bortom hennes musik. Dessa “easter eggs” och ledtrådar har till exempel också skapat en del spekulationer kopplade till Swifts sexuella läggning. Somliga swifties ser sig hitta “bevis” för att Taylor är bisexuell i framförallt hennes låttexter, medan andra fans menar sig hitta “bevis” för det motsatta – en diskussion som blivit en aktiv del av fandomen. Swifties känner sig således inte bara inbjudna till att tycka till om Swifts musikkarriär, utan också om hennes relationer och privatliv. En av mina intervjupersoner uttrycker sig på liknande sätt:

I think her strategy, with for example “easter eggs” and the mysteries of her private life, make it harder to ‘just’ be a fan and not end up in a rabbit hole trying to figure it all out - and you become ‘swiftie’ in the process.

Att bjuda in fandomen in i sitt privatliv på det sättet som Swift gjort har blivit ett växande fenomen inom kändiskultur och kändisar förväntas allt mer att aktivt interagera med sina fans, men det är inte helt utan risker. Byggandet av fandoms på ett sätt som tillåter för interaktioner och deltagande från båda hållen, det vill säga från fans sida såväl som från kändisars sida, gör det något svårare att kategorisera den här typen av relationer som ensidiga och parasociala.

5.3 Gemensam kunskap inom fandom

Mycket av den gemensamma kunskapen bland swifties bygger på spekulationer och tolkningar, där man kopplar sina teorier till den övriga gemensamt konstruerade kunskapen inom fandomen. Det leder, som vi tidigare diskuterat, till att det råder delade meningar om vissa av dessa tolkningar. Här uppstår därför olika sätt att försöka legitimera sina tolkningar inom ramarna för den gemensamma kunskapen i fandomen. Ett sätt att visa att man är en del av fandomen är genom att ha god kunskap kring Swifts låttexter och deras betydelse. Det teoretiseras mycket om Swifts låttexter inom fandomen och det finns specifika tolkningar av dessa låttexter som anses legitima. Att kunna tolka Swifts texter och göra kopplingar från dessa till hennes privatliv blir i den här kontexten relevant. Den gemensamma kunskapen etableras inom fandomen socialt, i form av interaktioner bland swifties med hjälp av de

ledtrådar som Swift lämnar. Dessa “easter eggs” blir ett sätt att förstärka relationen mellan fansen och den gemensamma kunskapen (se Berger och Luckmann, 1991, 88).

Den gemensamma kunskapen, som etableras socialt inom fandomen, bestämmer vilka spekulationer som anses legitima och vilka som anses vara just spekulationer. Deltagande i spekulationer och försök till förutsägelser blir en av grundpelarna för fandomen och att besitta väsentlig kunskap inom fandomen blir ett meningsfullt sätt att etablera sin position som swiftie. Youtube-profilen “Swiftologist” som producerar Taylor Swift-relaterade videos legitimerar till exempel sin roll som swiftie genom att säga “Every prediction I’ve made, has come true” (Swiftologist, 2023, 6:05) för att sedan ge kritik åt medlemmar inom fandomen som inte varit benägna att dra samma slutsatser “A bunch of the stupid idiot new swifties were like ‘I’m not gonna believe anything until Taylor Swift confirms it herself’...” (Swiftologist, 2023, 6:20). Att kunna förutsäga och förklara signifikanta händelser inom fandomen blir därmed ett sätt att etablera sig som fan. Kunskap används med andra ord frekvent inom swifties för att etablera sin ställning inom fandomen och i försök att upprätta sociala hierarkier. I linje med socialkonstruktionismen kan vi se hur kunskap överförs och reproduceras i interaktioner mellan swifties, deltagande i form av att interagera med fandomen blir därför en väsentlig del av fandomen. En intervjuperson uttrycker sig på följande vis:

Att vara en del av swiftie-communityn har påverkat mitt liv jättemycket. Jag tänker nästan för mycket på Taylor, hennes musik och hennes texter, kommande album, diverse teorier kring albumsläpp, ‘easter eggs’ i musikvideor osv. Det är något som tar upp mycket av min tankeverksamhet, men jag tycker att det är kul!

Deltagande i att reproducera swifties gemensamma kunskap sker dock inte bara genom teoretisering, även om just spekulationer är en stor del av fandomen. Vi kan också se att man ger uttryck för den gemensamma kunskapen genom att lära sig specifika ramsor som skanderas på Swifts konserter, och att man citerar låttexter såväl som direkta citat från Swift själv i interaktioner med andra fans. Den här formen av deltagande tycks vara en väsentlig del av initierandet till fandomen. En av mina intervjupersoner beskriver till exempel hur hon “spenderade många eftermiddagar efter skolan (när jag gick i högstadiet), med att leta efter lyric videos på youtube och lära mig alla sånger.”. Den gemensamma kunskapen förs således

vidare genom interaktion med fandomen och dess relevanta aktiviteter. Kunskap blir således mycket relevant när det kommer till att navigera inom fandom, speciellt om man vill bli tagen på allvar som swiftie.

Det finns också en historisk kontext att ta hänsyn till. Eftersom Taylor Swift vid det här laget haft en nästan 20 år lång karriär, så finns det också mycket kunskap för fandomen att ta del av. Det har därför blivit återkommande inom fandomen att visa att man har "rätt" gällande en teori eller en tolkning, genom att använda sig av den gemensamma kunskapen för att misskreditera andra swifties åsikter och teorier. Att besitta den gemensamma kunskapen kräver tid och engagemang, och det har därför blivit en vanlig företeelse att swifties legitimerar sig som fans genom att åberopa att de "varit med sedan början". En av mina intervjupersoner problematiserar detta draget inom fandomen:

Jag tror att många tror och tycker att man är mer "äkta swiftie" om man varit det en lång period. Till exempel kan det finnas en diskurs kring Reputation-eran - då man antingen hatade eller älskade Taylor - som lyder "Var var du under Reputation?" och således syftar på att om man inte var en swiftie under den eran är man inte en äkta swiftie nu. Det tycker jag är en onödigt diskussion, och man måste kunna välkomna välmenande fans i vilken era eller period som helst utan att vara dömande.

Här råder det också delade meningar inom fandomen. Det finns till exempel, i diskussionstrådar, många swifties som resonerar på liknande sätt som i citat här ovan. Samtidigt är det också vanligt förekommande att försöka legitimera sig som fan genom de sätt som diskuterats, och då framförallt genom att åberopa hur länge man varit ett fan. I en av diskussionstrådarna jag undersökte hamnade två swifties i konflikt med varandra och när den ena personen i diskussionen pekades ut som en "fake swiftie" – det vill säga inte ett "riktigt" fan – legitimerade sig den personen med "In fact, I was just listening to Thug Story, only real swifties know about Thug Story". Åberopande av att ha kännedom om den gemensamma kunskapen blir här ett sätt att "bevisa" sig själv som fan. Som vi tidigare diskuterat i samband med socialkonstruktionism så bekräftas vår identitet och våra roller genom sociala interaktioner. För att själv kunna känna sig som ett fan blir det således relevant att det är en identitet som andra också bekräftar. Liknande exempel är därför vanligt förekommande inom fandomen, särskilt genom att referera till kunskap om Swift och fandomen som inte är lika

offentligt tillgängligt. Genom att visa att man har god kännedom om *all* den gemensamma kunskapen bekräftas därför ens position som swiftie. Samtliga av mina intervjupersoner, och ett flertal inom fandomen, argumenterade dock för att det räcker med att gilla Swifts musik för att få räkna sig som en swiftie, trots att man inte är bekant med all den gemensamma kunskapen.

Som tidigare nämnts har swifties som fandom växt kraftigt de senaste åren, och det kan således ha relevans för hur mycket gemensam kunskap som kommer till att krävas för att ses som ett fan. Ju mer fandomen växer, desto svårare blir det att sätta tydliga gränser mellan de som är "riktiga" fans och de som inte är det, vilket också ligger i linje med sekundär socialisering (se Berger och Luckmann, 1991, 162). Den gemensamma kunskapen används dock frekvent inom fandomen som ett försök till gränsdragning, både mot utomstående såväl som mot andra swifties. En populär tråd bland de Swift-forum jag undersökt uppmuntrade till exempel fans att "make the comments look like a fake swifties search history", där man således använde den gemensamma kunskapen inom gruppen för att avskilja sig både från utomstående såväl som de inom fandomen som inte tycks besitta den nödvändiga kunskapen. Liknande sätt används också för att göra gränsdragningar gentemot andra subgrupper. De som inte gillar Swift och hennes musik kan av fandomen viftas bort som att de "inte förstår". Ett fan gav uttryck för detta genom att säga att "Taylor requires real listening" i en diskussion kring personer som inte gillar Swifts musik. Vi diskuterade tidigare hur producerandet av identifikation för subgrupper blir högst relevant för att medlemmar ska fortsätta delta i gruppen (se Berger och Luckmann, 1991, 164-165). Här ser vi hur producerandet av identifikation inom fandom framförallt kretsar kring användandet av kunskap. Fandomen upplevs som signifikant för dess medlemmar genom det aktiva interagerandet med den gemensamma kunskapen. Vi ser också hur vissa swifties tar med sig den gemensamma kunskapen från fandomen och i sin tur applicerar den på sin omgivning även utanför gruppen. En swiftie delade till exempel med sig till fandomen om hur hon, på akuten, var missnöjd med rumsnumret hon hade hamnat i eftersom detta nummer inte var 13 (en referens till Swifts favoritnummer). Den gemensamma kunskapen som produceras och reproduceras inom subgruppen kan således bli så viktig och relevant för individen och dennes liv att den även reproduceras utanför subgruppen.

6 Avslutande diskussion

Mitt arbete har syftat till att undersöka hur fandom görs bland så kallade "swifties" genom att fokusera på hur fans interagerar i forum på nätet. Arbetet har genom ett socialkonstruktionistiskt perspektiv belyst vikten av framförallt identifikation och gemensam kunskap för att förstå fandom som fenomen. Arbetet har även behandlat fandom med utgångspunkt i en socialkonstruktionistisk diskussion kring subgrupper och sekundär socialisering. Fandom har i det här fallet kunnat beskrivas som subgrupper som existerar och samspelar i en större institutionell kontext, där dessa grupper får relevans för uttryck av identitet och värderingar. I mitt arbete har jag utforskat hur socialisering tas i uttryck inom en subgrupp som swifties och hur den sociala kontexten produceras samt reproduceras i den här typen av subgrupp. Vi har sett att många swifties identifierar sig starkt med fandomen och att identifikation här blir en viktig aspekt för relationen mellan fan och kändis. Identifikationen skapar inom fandomen en lojalitet gentemot gruppen såväl som mot kändisen. Att vara ett fan av Taylor Swift blir således en förlängning av ens egen identitet, som tidigare forskning kring fandom och parasociala relationer också pekat på. I mitt arbete fann jag att den här identifikationen också skapas i relation till en gemensam kunskap inom gruppen. Samma kunskap överförs och reproduceras i interaktioner mellan swifties och detta leder till att fandomen kommer till att producera och reproducera särskilda värderingar och åsikter. Den gemensamma kunskapen används också för att dra gränser både inom gruppen och gentemot utomstående.

Mitt arbete tyder på att relationen mellan kändis och fan blir allt mer interaktiv även från kändisens sida. Tidigare forskning har lyft att sociala medier fått en stor påverkan på den utveckling som parasociala relationer tagit, något som även mitt arbete indikerar på. I analysen ser vi dock att det uppstår en problematik i att diskutera parasociala relationer på det sättet som tidigare forskning har gjort. Mitt material vittnar om att gränsen mellan fan och kändis blir allt otydligare och att relationen mellan dessa är mer symbiotisk än vad tidigare forskning har lyft. Det verkar här rimligare att tala om relationer som uppstår och upprätthålls både från kändisars och fans sida, något som går emot den traditionella tolkningen av parasociala relationer. Det lämnar oss kvar med frågan om vart man egentligen ska dra gränsen mellan så kallade parasociala relationer och övriga relationer. En omvärdering av

parasociala relationer som begrepp och fenomen hade därför kunnat resultera i en bredare förståelse för den moderna relationen mellan kändis och fan.

7 Referenser

- Attridge, M. (2023) *You Can Study Taylor Swift at These Colleges*.
<https://www.bestcolleges.com/news/these-colleges-have-taylor-swift-classes/>.
- Berger, P.L. and Luckmann, T. (1991) *The social construction of reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. Penguin UK.
- Cashmore, E. (2006) *Celebrity/Culture*. 1st edn. London Routledge.
- Centeno, D. (2016) 'Parasociality and habitus in celebrity consumption and political culture: A Philippine Case Study,' *Asian Journal of Social Science*, 44(4–5), pp. 441–484.
<https://doi.org/10.1163/15685314-04404002>.
- Egidius, H. (2008) *Psykologilexikon: paranoia erotica*. Natur & Kultur.
<https://www.psykologiguident.se/psykologilexikon/?Lookup=paranoia+erotica>.
- Eldén, S. (2020) *Forskningsetik: vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur.
- Gabriel, S. et al. (2023) 'How parasocial relationships affect our Self-Concepts,' in Oxford University Press eBooks, pp. 252–268.
<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780197650677.013.11>.
- Giles, D. (2023) 'Defining parasocial relationship experiences,' in Oxford University Press eBooks, pp. 33–50. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780197650677.013.2>.
- Göransson, K. (2019) *Etnografi: Sjösätt, navigera och ro i land ditt projekt*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur.
- Jacobsen, D.I. (2017) *Hur genomför man undersökningar?: introduktion till samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 2:1 Lund: Studentlitteratur.
- Lansky, S. (2023) 'Taylor Swift,' TIME, 6 december.
<https://time.com/6342806/person-of-the-year-2023-taylor-swift/>.
- Magnusson, E. (2023) 'Med röda läppar visar Selma och Isa att de är äkta swifties,' *Sydsvenskan*, 10 December.
<https://www.sydsvenskan.se/2023-12-09/med-roda-lappar- visar-selma-och-isa-att-de-ar-akta-swifties>.
- Marcus, S. (2019) *The Drama of Celebrity*. Princeton: Princeton University Press.
- Marshall, P.D. (2014) *Celebrity and Power: Fame in Contemporary Culture*. Second edition Minneapolis: University of Minnesota Press.

- Nelson, D. (2023) *Taylor Swift's Eras Tour is first to ever make \$1 billion*.
<https://ew.com/taylor-swift-eras-tour-first-to-ever-make-1-billion-8413474>.
- Salisbury, L. (2023) *The Taylor Swift effect*.
<https://thisiskeane.com/news/the-taylor-swift-effect/>.
- Scherer, H. et al. (2021) "'Leave Britney alone!': parasocial relationships and empathy,' *The Journal of Social Psychology*, 162(1), pp. 128–142.
<https://doi.org/10.1080/00224545.2021.1997889>.
- Spotify (2023) *The Top Songs, Artists, Podcasts, and Listening Trends of 2023 Revealed*.
<https://newsroom.spotify.com/2023-11-29/top-songs-artists-podcasts-albums-trends-2023/>.
- Stever, G.S. (2010) *'Fan Behavior and Lifespan Development Theory: Explaining para-social and social attachment to celebrities,'* *Journal of Adult Development*, 18(1), pp. 1–7. <https://doi.org/10.1007/s10804-010-9100-0>.
- Suskind, A. (2019) *'New Reputation: Taylor Swift shares intel on TS7, fan theories, and her next era,'* *EW.com*, 9 maj.
<https://ew.com/music/2019/05/09/taylor-swift-cover-story/>.
- Tavory, I. and Timmermans, S. (2014) *Abductive analysis: Theorizing Qualitative Research*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Zachary Hourihane [Swiftologist] (2023) *A Definitive Ranking Of Insane Taylor Swift Moments in 2023*. <https://www.youtube.com/watch?v=eTWWN9mhOps>.

Bilaga – Intervjuunderlag

1. What is your favorite Taylor Swift era and why?
2. What got you into Taylor Swift and her music?
3. How would you describe what a “swiftie” is?
4. Has being a swiftie affected your life? If so, how?
5. Is there anything that a swiftie HAS to know or do in order to be a swiftie?
6. Is there anything such as a “real” swiftie? If so, how do “real” swifties differ from other swifties/fans?
7. How would you describe other people’s view on swifties (other people as in outside the swiftie-community)?
8. Is there anything particular that you like/dislike about the community or about swifties in general?
9. If there’s anything outside of these questions that you think is important to highlight, feel free to do so here.